

Komentár k zákonnej úprave vysielania v čase volieb do orgánov samosprávy obcí

Predseda Národnej rady Slovenskej republiky rozhodnutím č. 191/2014 Z. z. vyhlásil voľby do orgánov samosprávy obcí (ďalej len „komunálne voľby“) a určil deň ich konania na **sobotu 15. novembra 2014**.

Do pôsobnosti Rady pre vysielanie a retransmisiu (ďalej len „Rada“) v oblasti výkonu štátnej správy podľa ustanovenia § 5 ods. 1 písm. g) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) **patrí, okrem iného, aj dohliadať na dodržiavanie povinností podľa zákona o vysielaní a retransmisii a podľa osobitných predpisov.**

Z odkazu pod čiarou č. 7 k vyššie citovanému ustanoveniu zákona o vysielaní a retransmisii je zrejmé, že ide o odkaz na tzv. volebné zákony. Rada teda dohliada aj na dodržiavanie ustanovení zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí (ďalej len „zákon o komunálnych voľbách“) v časti, v ktorej tento zákon obsahuje osobitné ustanovenia vo vzťahu k zákonu o vysielaní a retransmisii (zákon č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov nadobúda v čl. I obsahujúcom aj novú úpravu volebnej kampane účinnosť až od 1. 7. 2015, preto sa voľby do orgánov samosprávy obcí vyhlásené na 15. 11. 2014 budú konať podľa zákona o komunálnych voľbách). Oblasť vysielania sú v zákone o komunálnych voľbách upravené v ustanoveniach § 30 ods. 1 až 15.

Kampaň v. Reklama

Vysielanie politickej reklamy

Zákon o komunálnych voľbách v ustanovení § 30 ods. 1 definuje pojem *volebná kampaň* ako činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameranú na podporu alebo slúžiacu na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania v zmysle podmienok ustanovených v § 30 ods. 4 zákona o komunálnych voľbách, alebo prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

Z ustanovenia § 30 ods. 4 zákona o komunálnych voľbách vyplýva, že Slovenský rozhlas, Slovenská televízia a vysielateľ, ktorý má oprávnenie na vysielanie na základe licencie môžu vyhradiť na kampaň najviac po 30 minút vysielacieho času pre politickú stranu a nezávislého kandidáta, spolu však najviac 5 hodín vysielacieho času počas trvania volebnej kampane.

Zákon v aktuálnom znení operuje s vysielateľmi Slovenská televízia a Slovenský rozhlas. Títo vysielatelia však boli zrušení zákonom č. 532/2010 Z. z. Keďže zákon o komunálnych voľbách túto zmenu nereflektuje, podľa názoru Rady je potrebné ustanovenia týkajúce sa Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie vnímať ako ustanovenia týkajúce sa Rozhlasu a televízie Slovenska.

Pokiaľ ide o časový rozsah vysielacieho času vyhradeného na politickú reklamu, zákon umožňuje vysielateľovi na základe zákona vyčleniť na politickú reklamu vysielací čas v rozsahu **najviac po 30 minút vysielacieho času pre politickú stranu a nezávislého kandidáta, spolu však najviac 5 hodín vysielacieho času.**

Tieto limity boli nastavené zvlášť pre Slovenskú televíziu a zvlášť pre Slovenský rozhlas. Vzhľadom na účel zákonných ustanovení týkajúcich sa vedenia kampane ako aj na existenciu jediného vysielateľa na základe zákona, ktorý zlučuje rozhlasové aj televízne programové služby, považuje Rada za primerané posudzovať časový rozsah vysielania aj v tejto situácii pre rozhlasové a televízne programové služby vysielateľa na základe zákona osobitne.

Z uvedeného vyplýva, že vysielanie spĺňajúce definičné znaky volebnej kampane, tak ako sú uvedené v § 30 ods. 1 zákona o komunálnych voľbách, je možné považovať za vysielanie politickej reklamy.

Vysielatelia musia zabezpečiť, aby takéto vysielanie bolo zreteľne označené a oddelené od ostatných relácií odvysielaním oznamu, že ide o platenú politickú reklamu. Požiadavka oddelenia od ostatných programových zložiek bude zrejme naplnená za predpokladu, že takýto oznam bude odvysielaný na začiatku a na konci bloku vysielanej politickej reklamy.

Pojem politická reklama je definovaný v ustanovení § 32 ods. 10 zákona o vysielaní a retransmisii.:

„Politická reklama na účely tohto zákona je verejné oznámenie určené na

a) podporu politickej strany, politického hnutia, člena strany alebo člena hnutia alebo kandidáta, prípadne v ich prospech pri volebnej kampani alebo pri referendovej kampani,

b) popularizáciu názvu, značky alebo hesiel politickej strany, politického hnutia alebo kandidáta.“

Podľa ustanovenia § 32 ods. 9 zákona o vysielaní a retransmisii je vysielanie politickej reklamy zakázané, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Osobitným zákonom je v tomto prípade zákon o komunálnych voľbách, ktorý v ustanovení § 30 ods. 2 výslovne ustanovuje začiatok času pre vedenie kampane, v rámci ktorej rozoznáva aj inzerciu alebo reklamu prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania – teda politickú reklamu, na 17. deň pred dňom konania volieb do orgánov samosprávy obcí a jej koniec na 48 hodín pred začiatkom volieb.

Z uvedeného vyplýva, že časom vysielania politickej reklamy pre voľby do orgánov samosprávy obcí, ktoré sa budú konať dňa 15. novembra 2014 od 07:00 hod, je obdobie **od 29. 10. 2014 od 07:00 hod do 13. 11. 2014 do 07:00 hod.**

Zodpovednosť za obsah programov vysielaných v rámci kampane, teda aj politickej reklamy počas určeného času, majú politické strany a nezávislí kandidáti.

S vyhradením vysielacieho času na politickú reklamu súvisia aj náklady na politickú reklamu, ktoré uhrádzajú kandidujúce politické strany a nezávislí kandidáti. Rozhlas a televízia Slovenska, vysielateľ na základe zákona, ako aj vysielatelia s licenciou sú podľa ustanovenia § 30 ods. 5 zákona o komunálnych voľbách povinní zabezpečiť pre všetky politické strany a nezávislých kandidátov rovnaké podmienky nákupu vysielacieho času a rovnaké cenové a platobné podmienky.

Politická reklama sa nesmie vysielat' v časoch, ktoré sú v rozhlasovom a televíznom vysielaní vyhradené reklame, alebo využívať rozhlasovú a televíznu reklamu na vysielanie politickej reklamy v rámci kampane.

Za kampaň, a teda ani politickú reklamu, sa podľa ustanovenia § 30 ods. 7 zákona o komunálnych voľbách nepovažuje vysielanie spravodajských a publicistických relácií, ak sa realizujú spôsobom a za okolností ako v čase mimo kampane a sú v súlade s programovou službou. Z uvedeného vyplýva, že aj počas volieb sú vysielatelia povinní dodržiavať povinnosti vyplývajúce zo zákona o vysielaní a retransmisii, a teda sú povinní zabezpečiť, aby spravodajské a publicistické programy aj v tomto období boli vysielané v súlade s kritériami, ktoré na tento druh programu kladie zákon.

Vysielanie akýchkoľvek iných relácií ako vyššie uvedených spravodajských a publicistických relácií, ktoré sú venované kampani podľa ustanovenia § 30 ods. 4 zákona o komunálnych voľbách, ktoré by mohli ovplyvniť hlasovanie voličov v prospech alebo v neprospech politickej strany alebo nezávislého kandidáta, je počas kampane zakázané.

Volebné moratórium

V čase **48 hodín pred začatím volieb** a počas volieb je podľa ustanovenia § 30 ods. 11 zákona o komunálnych voľbách **zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní vysielat' alebo zverejňovať informácie** o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom. Toto ustanovenie teda zakotvuje **48 – hodinové volebné moratórium**.

Volebné prieskumy

Výsledky predvolebných prieskumov verejnej mienky je podľa ustanovenia § 30 ods. 12 zákona o komunálnych voľbách možné zverejňovať najneskôr do siedmeho dňa pred dňom volieb, t.j. **do 8. 11. 2014 do 07:00 hod.**

Pri zverejňovaní výsledkov volebných prieskumov musia však vysielatelia dbať na to, aby tieto boli reprodukované nezaujato, pričom musia byť zverejnené všetky dostupné informácie o prieskume (t.j. parametre prieskumu, ako sú identifikácia organizácie, ktorá prieskum vykonala, zadávateľ prieskumu, veľkosť reprezentatívnej vzorky obyvateľstva, atď.) a taktiež musia byť zverejnené **výsledky preferencií všetkých politických subjektov kandidujúcich vo voľbách do orgánov samosprávy obcí, ktoré boli v prieskume zaznamenané**. Prezentovanie predvolebných preferencií len vybraných politických subjektov by zrejme nebolo v súlade s právom verejnosti na všestranné a objektívne informácie ani v súlade s povinnosťou vysielateľa podľa § 16 ods. 3 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii „zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby“

Na záver je potrebné zdôrazniť, že aj počas obdobia volebnej kampane je potrebné zo strany vysielateľov dbať na plnenie všetkých povinností vyplývajúcich zo zákona o vysielaní a retransmisii.

Právo na odpoveď

Ustanovenie § 30 ods. 9 zákona o komunálnych voľbách zakotvuje **právo kandidujúcich politických strán a nezávislých kandidátov na odpoveď**, pokiaľ sa stanú počas kampane predmetom nepravdivých alebo pravdu skresľujúcich informácií a vyjadrení v rozhlasovom alebo televíznom vysielaní. **Toto právo si poškodené subjekty uplatnia u vysielateľa**, ktorý takúto informáciu alebo vyjadrenie odvysielal. Vysielateľ je v takomto prípade povinný poskytnúť politickej strane alebo nezávislému kandidátovi rovnako hodnotný vysielací čas v rámci svojej programovej služby, v akom bola odvysielaná predmetná informácia alebo vyjadrenie, **a to ešte počas trvania kampane**.

Povinnosti týkajúce sa vysielateľov prostredníctvom internetu a poskytovateľov audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie

Ustanovenie § 32 ods. 11 zákona o vysielaní a retransmisii upravuje **výnimku zo všeobecného zákazu vysielania politickej reklamy pre vysielanie prostredníctvom internetu**.

Podľa ustanovenia § 2b zákona o vysielaní a retransmisii, cit: „*Povinnosti vysielateľa prostredníctvom internetu podľa ustanovení tohto zákona sa vzťahujú na vysielateľa prostredníctvom internetu, ktorý vysielá programovú službu výhradne prostredníctvom internetu.*“

Z uvedeného je zrejmé, že **pre účely zákona o vysielaní a retransmisii je za vysielanie prostredníctvom internetu možné považovať iba vysielanie, ktoré je realizované výhradne prostredníctvom internetu** (a teda nie každé „on-line“ vysielanie programovej služby, ktorá je v totožnej forme vysielaná aj iným spôsobom ako prostredníctvom internetu).

Zákaz vysielania politickej reklamy v § 32 ods. 9 zákona o vysielaní a retransmisii sa rovnako **nevzťahuje ani na poskytovateľa audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie.**

Podľa ustanovenia § 16 ods. 2 písm. c) zákona o vysielaní a retransmisii sú vysielatelia (aj prostredníctvom internetu) a poskytovatelia audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie povinní zabezpečiť, aby ich programy v rámci volebnej kampane boli v súlade s osobitnými predpismi.

Zákon o komunálnych voľbách sa, pokiaľ ide o kampaň, výslovne vzťahuje na RTVS a držiteľov licencie na vysielanie, t. j. nie na vysielateľov výhradne prostredníctvom internetu, ktorí nie sú v dôsledku uvedeného viazaní obmedzeniami času poskytovaného kandidátom na ich kampaň, ustanoveniami § 30 ods. 1 zákona o komunálnych voľbách a s nimi súvisiacimi ustanoveniami.

Z uvedeného je zrejmé, že **vysielateľ prostredníctvom internetu a poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie môžu vysielat' resp. poskytovať politickú reklamu bez časového obmedzenia.**

Vychádzajúc z účelu ustanovení § 30 zákona o komunálnych voľbách sa však zrejme aj na tieto subjekty budú vzťahovať všeobecné pravidlá uvedené v tomto paragrafe týkajúce sa hromadných informačných prostriedkov, t. j. pravidlá týkajúce sa práva na odpoveď (ods. 9), volebného moratória (ods. 11) a uverejňovania prieskumov (ods. 12).